

Redegjørelse for Norsk Teknisk Museum om aktsomhetsvurderinger etter Åpenhetsloven

Bakgrunn

Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven) trådte i kraft 1. juli 2022. Loven skal fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon av varer og levering av tjenester, og sikre allmennheten tilgang til informasjon om hvordan virksomheter håndterer negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

Norsk Teknisk Museum faller inn under lovens virkeområde, da museet både med hensyn til salgsinntekt, balansesum og gjennomsnittlig antall ansatte i denne sammenheng regnes som større bedrift. (Åpenhetslovens §§ 2,3)

Museet har således plikt til å utføre aktsomhetsvurderinger og til å redegjøre for aktsomhetsvurderinger gjennom en årlig rapport som offentliggjøres innen 30 juni hvert år.

Rapporten skal normalt signeres av styret.

Aktsomhetsvurdering

Museets ledelse har som anbefalt av Forbrukertilsynet, som er satt til å føre tilsyn med loven, gjennomført en risikobasert tilnærming ved å vurdere de ulike delene av museets virksomhet. Forbrukertilsynet presiserer også på sine nettsider at tilnærmingen til den nye loven og både rapportering og håndtering av eventuelle henvendelser må følge et forholdsmessighetsprinsipp, slik at det ikke benyttes ressurser på rapportering og svar utover det som vil være naturlig sett i lys av de reelle risiki.

Norsk Teknisk Museum selger primært tjenester til sine kunder i form av museumsbesøk, omvisninger, opplæring, arrangement m.m. Museet er bundet av tariffavtalen «Landsoverenskomst for museer og andre kulturinstitusjoner» som er inngått mellom museets arbeidsgiverforening Virke og arbeidstakerorganisasjonene. Museets medarbeidere er sikret lønns- og arbeidsvilkår som følger av tariffavtalen og norsk lovverk.

Museet kjøper tjenester fra norske håndverkerbedrifter som er underlagt norsk lovverk om arbeidsvilkår. Det vurderes derfor som å være liten risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold ved kjøp av disse tjenestene. I den grad det inngår materialer i leveransene av disse tjenestene er det også så vidt museet er kjent med vanlig praksis og påregnelig at bedriftene kjøper materialer i Norge gjennom større kjeder og at aktsomhetsvurderingene utover i leverandørkjeden vil bli tilstrekkelig ivaretatt gjennom håndverkerbedriftene selv og deres leverandører. Vi vil også følge opp dette i alle vesentlige anskaffelser fremover.

Museet kjøper renholdstjenester av renholdsfirmaet Ability som er bundet av allmenngjøring av renholdsoverenskomsten, og hvor renholdere ved museet dermed er garantert minstelønn. Forholdet er regulert i museets kontrakt med Ability, og museet har innsynsrett i renholdernes lønns- og arbeidsforhold. Ability har offentliggjort aktsomhetsvurderinger for 2022.

Av øvrige større faste vareleverandører til museet er vår leverandør av IT-utstyr, Atea, den største. Atea har dokumentert overfor museet at de har signert United Nations Global Compact and Regular

Member of the Responsible Business Alliance (RBA), som baserer seg på FNs Global Compact's ten principles, RBAs Code of Conduct og FNs Guiding Principles on Business and Human Rights.

Museet har en museumsbutikk, der varer selges til museets besøkende. Vareutvalget er særlig rettet mot barn og unge, i form av leker, spill og bøker som har en faglig relevans i forhold til museets formidlingsområde. Til videresalg fra museumsbutikken kjøper museet inn varer fra en rekke leverandører i Norge og Europa. *Det er museets vurdering at den største og mest reelle risikoen for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i produksjonskjeden er knyttet til varer i butikken.* Museet har derfor gjennomført en kartlegging av dette overfor leverandører til museumsbutikken.

Retningslinjer

Museet har besluttet at følgende retningslinjer skal følges for å etterleve Åpenhetsloven:

Nye leverandører til butikken skal kartlegges med hensyn til Åpenhetsloven første gang innkjøp fra leverandøren gjennomføres. Kartlegging av eksisterende leverandører skal gjentas hvert 3. år.

Ved kjøp av varer til museumsdriften skal større kjøp kartlegges. Dette innebærer at kartlegging skal gjennomføres ved offentlige anskaffelser, og skjema for egenerklæring skal være en del av den dokumentasjonen leverandørene må levere for at tilbud skal vurderes med hensyn til innkjøp.

Det er etablert rutine for å besvare skriftlige henvendelser om museets håndtering av aktsomhetsvurderinger i tråd med Åpenhetslovens § 7 – Virksomhetenes behandling av informasjonskrav.

Kartlegging av leverandører til museumsbutikken

I mars 2023 sendte vi ut et spørreskjema til nasjonale og internasjonale leverandører som leverer varer til museumsbutikken. Skjemaet dekker virksomhetens egne aktsomhetsvurderinger og hvilken kjennskap de har til sine underleverandørers aktsomhetsvurderinger. Alle leverandører mottok samme informasjon på både norsk og engelsk. Det er sendt ut spørreskjema til 53 leverandører til butikken.

	Totalt	Svart	Ikke svart	Svar i %
Norske bedrifter	22	10	12	45
Utenlandske bedrifter	31	11	20	35
Totale leverandører	53	21	32	40

Svarprosentene er lavere enn ønskelig, og museet har dessverre kun mottatt 21 svar innen fristen.

Bakgrunnen for dette er sammensatt.

Det er flere virksomheter vi ikke har bestilt varer fra siden før eller i begynnelsen av pandemien. Disse virksomhetene har svart at de vil fylle ut spørreskjema ved nye bestillinger fra museet.

Teknisk museum kjøper varer fra flere små, norske bedrifter som operer i så liten skala at de ikke har gjennomført aktsomhetsvurderinger. Selv om en virksomhet ikke er omfattet av loven, kan noen virksomhetens kunder være det. Da må virksomheter være forberedt på å gi opplysninger om egen leverandørkjede dersom kunden ber om det for å oppfylle sine egne forpliktelser etter loven. Med den lave svarprosenten fra museets norske leverandører, ser det ikke ut til at kunnskapen om denne plikten er fullt ut kjent i bedriftene. Vi antar at dette vil bedre seg til senere års rapporteringer.

Ettersom åpenhetsloven er ny, viser flere norske leverandører til at en lengre tilpasningsperiode er nødvendig. Vi får tilbakemeldinger fra våre leverandører om at vi er den første bedriften som etterspør slik informasjon, men at de selv har innledet aktsomhetsvurderinger av sine leverandører.

Virksomhetene som har besvart kartleggingen viser til gode rutiner for å gjennomføre aktsomhetsvurderinger. Dette omfatter både eksterne og interne tilsynsorgan med ansvar for spesifikke hensynsområder innen miljø, menneskerettigheter, og HMS. Etiske revisjoner gjennom store aktører som International Council of Toy Industries (ICTI), Forest Stewardship Council (FSC) og Business Social Compliance Initiative (BSCI) er gjennomgående for leverandører av leker. Interne kontrollorgan er mer vanlige i de mindre virksomhetene, og det rapporteres om jevnlig oppfølging for etterlevelse av de etiske retningslinjene.

Virksomhetenes risikovurderinger av egne underleverandører rapporteres konsekvent lavt, med noen få unntak til medium. I de tilfellene hvor det heves til medium vises det til at samarbeid med transportselskaper øker risikoen noe. Frakt over landegrensener, med variasjon i arbeidslovgivning mellom landene, kan utfordre bedriftenes etiske retningslinjer. Dette følges mer nøye med på, da det presiseres null-toleranse for brudd på de etiske retningslinjene som utgangspunkt for samarbeidet.

Videre prosess

Ettersom relativt få leverandører til museumsbutikken har besvart den første kartleggingen av aktsomhetsvurderinger, vil museet fortsette dialogen med leverandørene for å etablere en felles forståelse av hva som kreves for å etterleve Åpenhetsloven.

Før museet bestiller varer fra nye leverandører til museumsbutikken skal museet kartlegge bedriftens aktsomhetsvurderinger.

Museet skal gjenta slik kartlegging av leverandørene hvert 3. år.

I anbudsprosesser skal tilbydere dokumentere sine aktsomhetsvurderinger.

Museet skal ved skriftlige henvendelser om museets aktsomhetsvurderinger følge rutiner for besvarelse av slike henvendelser.

Oslo, 22. mai 2023

Dag Terje Andersen

styreleder

Zaineb Al-Samarai

Zaineb Al-Samarai

styremedlem

Lise L. Randeberg

Lise L. Randeberg

styremedlem

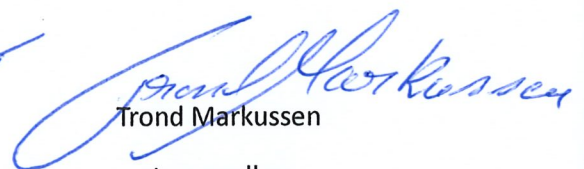

Arnfinn Bjerkestrand

styremedlem

Ingunn Rotihaug

Ingunn Rotihaug

styremedlem

Trond Markussen

Trond Markussen

styremedlem

Ragnar Skjærstad

styremedlem

Sebastian Hungerer

Sebastian Hungerer

styremedlem

Torhild Skåtun

Torhild Skåtun

styremedlem